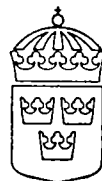

Regeringens proposition

1986/87:113

om ändring i förvaltningsprocesslagen
(1971:291), m. m.

Prop.
1986/87:113

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 12 mars 1987.

På regeringens vägnar

Kjell-Olof Feldt

Bengt Göransson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett par ändringar i de regler som styr förfarandet vid bl. a. de allmänna förvaltningsdomstolarna. Ändringarna, som syftar till att underlätta och påskynda domstolarnas arbete, tar sikte särskilt på länsrätternas och kammarrätternas handläggning av skattemål.

Sålunda föreslås en utvidgning av länsrätternas möjligheter att handlägga skattemål utan medverkan av nämndemän, alltså med en lagfaren domare ensam. För närvarande är en länsrätt domför med en lagfaren domare ensam bl. a. vid avgörande av mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 2 500 kr. Enligt förslaget höjs beloppsgränsen till 5 000 kr.

I propositionen föreslås vidare att de allmänna förvaltningsdomstolarna och försäkringsdomstolarna får ökade möjligheter att avstå från skriftväxling med sökandens eller klagandens motpart (s. k. kommunikation) i de fall där talan inte bifalls.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1987.

Lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,
2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt samt vid sådant förhör i ärende enligt utlänningslagen (1980:376) som begärts med stöd av 57 § samma lag,
3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende,
4. vid beslut om återkallelse tills vidare av ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort eller om vägran tills vidare att godkänna ett utländskt körkort, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,
5. vid beslut enligt luftfartslagen (1957:297) om försättande ur kraft av ett certifikat, elevtillstånd eller behörighetsbevis, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,

6. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttен rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande av

1. mål om utdömande av vite,
2. mål enligt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623),
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och 8 § lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. mål enligt uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna med undantag av mål om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt och mål enligt lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 20 kap. 15 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152),
6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 2 500 kr.,
6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 5 000 kr.,
7. mål enligt skatte- och taxeringsförfattningarna i vilket beslutet överensstämmer med parternas samstämmiga mening,
8. mål om rättshjälp genom offentligt biträde i ett ärende hos en annan myndighet,
9. mål enligt körkortslagen (1977:477), om beslutet innebär att något

¹ Senaste lydelse 1986:169.

körkortsingripande inte skall ske eller att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort skall återkallas eller att ett utländskt körkort inte skall godkännas,

10. mål enligt luftfartslagen, om beslutet innebär att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett certifikat, elevtillstånd eller behörighetsbevis skall återkallas.

11. mål i vilket saken är uppenbar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 10 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 §

Ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, varigenom mål *anhängiggöres*, och det som hör till den skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd *ifrågasättes*. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om det är uppenbart att talan ej kan bifallas eller att underrättelse är onödig eller

2. om det kan befaras att underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

Ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, varigenom mål *anhängiggörs*, och det som hör till den skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd *ifrågasätts*. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om det *inte finns anledning anta att talan kommer att bifallas helt eller delvis*,

2. om underrättelse *annars är uppenbart onödig eller*

3. om det kan befaras att underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 1987

Närvarande: statsrådet Sigurdson, ordförande, och statsråden Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Wickbom

Lagrådsremiss om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291), m. m.

1 Inledning

Under senare år har de långa handläggningstiderna i vissa måltyper vid de allmänna förvaltningsdomstolarna, särskilt vid kammarrätterna och länsrätterna, varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Att lång tid förflyter från det att ett mål anhängiggörs till dess att domstolen avgör målet medför olägenheter, i första hand naturligtvis för parterna i målet men även för domstolen själv. Det är angeläget att åtgärder i skilda hänseenden vidtas för att främja en snabbare handläggning vid domstolarna.

Det är framför allt tidsutdräkten vid domstolarnas handläggning av skattemål som har tilldragit sig uppmärksamhet, jfr bl. a. riksrevisionsverkets rapport (P 1985:3) om långa handläggningstider i offentlig verksamhet. I min anmälan till 1987 års budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 4 s. 72 och 73) har jag berört dessa frågor.

I avvaktan på de mer genomgripande förändringar för de allmänna förvaltningsdomstolarnas del som kan bli följden av de beslut som statsmakterna nyligen fattat bl. a. rörande det framtida taxeringsförfarandet (prop. 1986/87:47, SkU 11, rskr. 95) vill jag nu ta upp två förslag som jag aviserade i budgetpropositionen och som syftar till att på kortare sikt underlätta arbetet i domstolarna.

Den första frågan har väckts av skatteförenklingskommittén (B 1982:03) som, inom ramen för sin översyn av bl. a. reglerna för skatteprocessen, i en framställning till justitiedepartementet föreslagit en vidgning av ensamdomarbehörigheten i länsrätt. Framställningen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Den andra frågan avser en framställning till justitiedepartementet från kammarrätten i Stockholm och länsrätten i Stockholms län. De båda domstolarna föreslår där en vidgning av de allmänna förvaltningsdomstolarnas möjligheter att avgöra mål utan att höra motparten till den som anhängiggjort målet. Framställningen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Framställningarna har remissbehandlats. En förteckning över remissin-

stanserna bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*. Sammanställningar av remissyttrandena har upprättats inom justitiedepartementet och finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (Dnr 3202-86 och 1684-86).

Prop. 1986/87:113

2 Allmän motivering

2.1 Ensamdomarbehörigheten vid länsrätt

Mitt förslag: En länsrätt skall vara domför med en lagfaren domare ensam vid avgörande av mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 5 000 kr. i stället för som nu högst 2 500 kr.

Skatteförenklingskommitténs förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran på något undantag när. Ett par remissinstanser ifrågasätter om en höjning av beloppsgränsen medför några nämnvärda effektivitetsvinster. Från flera håll understryks vikten av att, om förslaget genomförs, länsrätterna tillämpar regeln att ett mål skall prövas i fullsuttan rätt om det är påkallat av särskild anledning.

Skälen för mitt förslag: En länsrätt är enligt huvudregeln domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, 17 § första stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. I åtskilliga fall, som närmare anges i lagens 18 §, är länsrätten emellertid domför med en lagfaren domare ensam. Så är fallet bl. a. i mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 2 500 kr. (tredje stycket punkt 6). Om det är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, skall dock nämndemän delta även om länsrätten formellt är domför med en lagfaren domare ensam (andra stycket).

En beloppsgräns för ensamdomarbehörigheten i de nu avsedda fallen infördes år 1974. Gränsen drogs ursprungligen vid 500 kr., men höjdes år 1980 till 1 000 kr. och år 1982 till 2 500 kr. I samband med den sistnämnda höjningen anförde föredragande statsrådet bl. a. att gränsen borde anpassas till försämringen av penningvärdet och att de goda erfarenheter man hade från ordningen med ensamdomare i taxeringsmål talade för att behörigheten för ensamdomare även reellt vidgades något (prop. 1981/82:190 s. 6).

Det råder en bred enighet om att lekmanamedverkan vid våra domstolar är av stort värde från flera synpunkter. Samtidigt är det viktigt att man i mindre och enklare mål har möjligheter till ett snabbt, smidigt och billigt förfarande. Ett sätt att åstadkomma detta är att utnyttja möjligheten att avgöra mål i enklare sammansättning. Såväl de lagfarna domarna som nämndemännen kan därigenom få mer tid för prövningen av de mer svårbedömda målen. Särskilt väsentligt ter sig detta när man arbetar med stora målbalanser, vilket alltså är fallet vid länsrätterna.

Den nuvarande beloppsgränsen tillkom för snart fem år sedan. Redan penningvärdeförsämringen gör det enligt min mening motiverat med en

höjning av gränsen. Det bör i det sammanhanget påpekas att det belopp tvisten i dessa fall i verkligheten gäller, nämligen den faktiska skatten på den inkomst som målet avser, normalt uppgår till ett väsentligt lägre belopp. En jämförelse med förfarandet vid tingsrätterna ger vid handen att en beloppsgräns om 5 000 kr. för ensamdomarbehörighet i länsrätt ingalunda ter sig orimlig. En tingsrätt skall i princip alltid bestå av en lagfaren domare ensam i tvistemål där förlikning om saken är tillåten, om värdet av det som tvisten gäller uppgår till högst ett halvt basbelopp (11 650 kr. år 1986). Det kunde i och för sig övervägas att efter det mönstret av lagstiftningstekniska skäl införa en basbeloppsanknuten gräns för ensamdomarbehörigheten även vid länsrätt; jag har emellertid i detta lagstiftningsärende inte underlag för att bedöma lämpligheten av en sådan reform.

Jag förordar därför att kommitténs förslag, som godtagits av praktiskt taget alla remissinstanser, genomförs och att alltså gränsen för ensamdomarbehörighet vid länsrätt höjs till 5 000 kr. Med anledning av vad som uttalats under remissbehandlingen vill jag betona vikten av att taxeringsmål, som beloppsmässigt faller inom området för ensamdomarbehörighet men vars beskaffenhet påkallar prövning i fullsuttan rätt, handläggs med nämndemän.

Avslutningsvis vill jag tillägga att det givetvis kan finnas skäl att se över reglerna om ensamdomarbehörighet i skattemål i samband med övergången till det nya taxeringsförfarande som riksdagen nu fattat ett principbeslut om (jfr prop. 1986/87:47 s. 119 ff).

2.2 Kommunikation av besvärslagor m. m.

Mitt förslag: De allmänna förvaltningsdomstolarna och försäkringsdomstolarna får vidgade möjligheter att avgöra mål utan att sökandens eller klagandens motpart har fått yttra sig. Förslaget innebär att domstolen får avstå från att höra motparten om det inte finns anledning anta att talan kommer att bifallas, dvs. att målet kommer att avgöras till motpartens nackdel.

Förslaget i den remitterade framställningen: Överensstämmer i princip med mitt förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker framställningen eller lämnar den utan erinran. Från andra håll avstyrks framställningen. Därvid anføres bl. a. att redan gällande regler ger domstolarna tillräckliga möjligheter att avstå från att höra motparten i de fall där något sakligt behov för denne att yttra sig inte föreligger. Vidare sägs från ett par håll att den föreslagna regeln medför risk att skattemål inte blir tillräckligt utredda.

Skälen för mitt förslag: En av de grundläggande principerna i svensk rättskipning brukar uttryckas med orden "ingen skall dömas ohörd". En motsvarande grundsats gäller också inom förvaltningen. Att principen upprätthålls är väsentligt inte minst för att domstolars och andra myndigheters avgöranden så långt det är möjligt skall bli riktiga. Den är vidare av

stor betydelse för parternas och allmänhetens tilltro till de offentliga organens verksamhet.

Prop. 1986/87:113

Mot bakgrund av det nu sagda har förfarandet vid domstolar och andra myndigheter utformats så att ett mål eller ärende i princip inte får avgöras utan att motparten till den som väckt en fråga vid domstolen eller myndigheten har beretts tillfälle att yttra sig. När det gäller skriftligt förfarande uttrycks detta vanligen så att domstolen eller myndigheten har en skyldighet att *kommunicera* sökandens inlägga med motparten.

Den nu berörda huvudregeln är emellertid försedd med undantag. Dessa har huvudsakligen avseende på sådana fall där en kommunikation inte behövs för att tillgodose motpartens intressen. I rättegångsbalken (RB) föreskrivs sålunda i fråga om det skriftliga besvär förfarandet i hovrätt att någon ändring i det överklagade tingsrättsbeslutet inte får ske utan att klagandens motpart haft tillfälle att yttra sig; om tingsrättens beslut inte ändras, behöver motparten däremot inte höras i målet (52 kap. 7 § RB). Och enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223), där som huvudregel föreskrivs en skyldighet för en myndighet att i ärende som rör myndighetsutövning mot någon enskild bereda den som är part tillfälle att yttra sig, medges undantag från denna skyldighet bl. a. i den situationen att myndighetens avgörande i ärendet inte går parten emot.

För de allmänna förvaltningsdomstolarnas och försäkringsdomstolarnas del regleras dessa frågor i 10 och 18 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291, FPL). I 10 § FPL stadgas som huvudregel att ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling varigenom mål anhängiggörs skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd ifrågasätts. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras. Undantag från skyldigheten att kommunicera medges, såvitt nu är av intresse, om det är uppenbart att talan ej kan bifallas eller att underrättelse är onödig.

Av 18 § FPL framgår att, innan ett mål avgörs, varje part skall ha fått kännedom om det som tillförts målet genom annan än honom själv och fått tillfälle att yttra sig över det, om det inte föreligger sådana omständigheter som enligt 10 § FPL medger undantag från kommunikationsskyldigheten.

Att rätten enligt 10 § FPL avstår från underrättelse såsom uppenbart onödig torde i praxis ske främst i sådana fall där man redan när målet anhängiggörs kan konstatera att någon tvist inte föreligger mellan parterna, t. ex. i många fall där länsskattemyndigheten (fram till den 1 januari 1987 taxeringsintendenten) anför besvär till förmån för den skattskyldige eller i situationer där det är uppenbart att den skattskyldiges talan skall bifallas. Denna möjlighet att avstå från kommunikation är därför av mindre intresse i detta sammanhang.

Framställningen från kammarrätten i Stockholm och länsrätten i Stockholms län avser i stället det fallet att domstolen inte ser någon anledning att bifalla talan på grundval av det som anförts av sökanden. Enligt vad som anförts i framställningen stämmer lagtextens rekvisit för att kommunikation skall få underlåtas i dessa fall, alltså att det skall vara *uppenbart* att talan ej kan bifallas, mindre väl överens med uttalanden i förarbetena. Detta sägs ha medverkat till bristande enhetlighet i tillämpningen av regeln och till att man i vissa fall måste kommunicera trots att detta inte är sakligt motiverat.

I propositionen angående FPL uttalade föredragande statsrådet att man med den föreslagna regeln om undantag från skyldigheten att kommunicera i praktiken uppnådde överensstämmelse med regeln i 52 kap. 7 § RB att hovrätt får göra ändring i underrättens beslut såvitt angår motparts rätt endast om tillfälle har lämnats denne att förklara sig (prop. 1971:30 del 2 s. 546).

Jag menar för min del att man i ett skriftligt förfarande av förvaltningsprocessens typ inte kan rikta några avgörande invändningar från rättssäkerhetssynpunkt mot en ordning som innebär att domstolen i princip avstår från att låta den part komma till tals som inte får någon nackdel av domstolens avgörande. Denna ordning gäller – som jag nämnde nyss – i besvärprocessen i hovrätt och i förvaltningsförfarandet. Jag vill i det sammanhanget påpeka att 17 § i den nya förvaltningslagen (1986:223) anger det fallet att avgörandet inte går parten emot som ett exempel på en situation där kommunikation med parten är uppenbart onödig (jfr prop. 1985/86:80 s. 67).

Med dessa utgångspunkter kan det hävdas att FPL:s regler i berörda delar är mindre lämpligt utformade. Eftersom det avgörande bör vara om någon ändring till motpartens nackdel kommer att ske eller ej, kan det tyckas alltför långtgående att kräva att det skall vara *uppenbart* att talan inte kan bifallas för att rätten skall få avstå från kommunikation.

Vid remissbehandlingen har från några håll hävdats att det i skattemål, där en enskild part på viss grund yrkar nedsättning av den taxering som åsatts honom i lägre instans, vid en kommunikation med länsskattemyndigheten kan komma fram omständigheter som gör att besvären skall bifallas, trots att dessa före kommunikationen framstod som utsiktslösa. Detta hänger – påpekas det – samman med att skatteprocessen än så länge är utformad som en s.k. beloppsprocess, vilket bl.a. innebär att domstolen har möjlighet att inom ramen för det yrkade beloppet ändra taxeringen på annan grund än som åberopats av klaganden. Man har också pekat på regeln i 1 § taxeringslagen (1956:623, TL), enligt vilken vid taxeringsverksamheten skall iakttas att taxeringarna överensstämmer med skatteförfattningarna och i möjligaste mån blir likformiga och rättvisa. De som menar att länsskattemyndigheten i princip alltid bör få yttra sig över en enskild parts besvär hävdar att det är länsskattemyndighetens uppgift att – oavsett vad klaganden själv anfört – aktivt undersöka om taxeringen är riktig och att leta efter tänkbara alternativa grunder för ändring.

Enligt 8 § FPL åligger det domstolen att se till att varje mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. Av förarbetena till denna regel framgår att domstolarnas materiella processledning i skattemål avsågs bli begränsad till att vägleda parterna om hur deras talan kunde behöva kompletteras. Vidare framhölls det att – trots att det ankommer på parterna att skaffa fram utredning i ett mål – domstolen själv kan vidta de åtgärder i utredningshänseende som ligger närmast till hands för den (jfr prop. 1971:30 s. 290 ff, 529 f, 579 ff).

Utredningsskyldigheten efter en enskild parts överklagande i ett skattemål måste med de nu redovisade utgångspunkterna anses begränsad. Den som överklagar sin taxering kan inte anses ha befogade krav på att, oavsett

vad han anför till stöd för sin talan, få en fullständig överprövning av taxeringen. Skattedomstolarnas handläggning av mål om taxering skall inte i första hand ses som en allsidig revision av det grundläggande taxeringsbeslutet. I stället är det de frågor som själva överklagandet väcker som bör komma – och naturligtvis i praktiken också kommer – i blickpunkten.

Domstolen kan givetvis fullgöra sina skyldigheter i utredningshänseende på olika sätt. Ett förfarande, som fortfarande förekommer på sina håll, är att domstolen utan någon egentlig egen granskning av målet regelmässigt remitterar besvär av enskilda skattskyldiga till länsskattemyndigheten för yttrande. Ett annat, alltmer vanligt förekommande alternativ är att domstolen själv inledningsvis granskar åtminstone de enklare fallen (jfr förvaltningsens del 13 § förvaltningslagen). Om domstolen efter en sådan inledande granskning inte finner någon anledning anta att besvären kommer att bifallas, måste det mot bakgrund av vad som nyss sagts anses fullt acceptabelt från rättssäkerhetssynpunkt att domstolen avstår från att låta länsskattemyndigheten göra en ytterligare granskning och avgör målet direkt.

Det finns åtskilligt att vinna såväl för den enskilde som för staten om man på det nu beskrivna sättet kan förkorta handläggningstiderna genom att minska på kommunikationen. En sådan ordning har dessutom den fördelen att den ger länsskattemyndigheterna mer tid åt komplicerade taxeringar. Den inledande granskningen ger också domstolen ett tillfälle att på ett tidigt stadium infordra de klarlägganden och kompletteringar från den skattskyldige som kan behövas. En ordning som innebär en mer aktiv processledning från domstolens sida torde ligga väl i linje med den utveckling mot färre men mer komplicerade skattemål som kan förutses som en följd av det pågående reformarbetet på taxeringsområdet.

Mot den nu angivna bakgrunden anser jag att man i princip kan godta den i framställningen framförda tanken att slopa uppenbarhetsrekvisitet som grund för att underlåta kommunikation och i stället anknyta till domstolens bedömning att det saknas anledning att bifalla sökandens talan. Som jag nyss antydde ger en sådan regel möjlighet för domstolen att i skattemål välja mellan att antingen själv, i den utsträckning jag nyss angivit, granska och vid behov komplettera målet så att reglerna om utredningsskyldighet i 8 § FPL tillgodoses och att, t. ex. i mer komplicerade mål, låta utredningen berikas genom skriftväxling med motparten.

Den föreslagna regeln bör givetvis gälla inte bara mål som anhängiggjorts vid domstolen efter överklagande utan också s. k. ansökningsmål. Lagtexten bör bl. a. på grund därav få en jämkad lydelse i förhållande till vad som föreslagits i framställningen.

Regeln bör vidare, liksom nuvarande bestämmelser på området, tillämpas vid alla domstolar som faller under FPL:s område, alltså de allmänna förvaltningsdomstolarna och försäkringsdomstolarna. Självfallet får tillämpningen av regeln styras av processens karaktär vid de olika domstolarna. I praktiken torde det vara möjligt att i större utsträckning avstå från kommunikation med stöd av regeln ju högre upp man kommer i instanskedjan. Detta hänger samman med att det i högre rätt i allmänhet torde vara lättare att redan på grundval av klagandens skrivelse bedöma om det

finns anledning att ändra den lägre instansens avgörande. Det är bl. a. lättare att fastställa vad processen i realiteten rör sig om. Vidare är den befintliga utredningen i allmänhet fylligare.

Som jag tidigare sagt hänger regleringen i 10 § FPL nära samman med reglerna i 18 § FPL om parternas rätt att före målets avgörande få del av det underlag domstolen har för avgörandet. Det kunde vara befogat att i samband med en ändring av det slag som nu diskuteras ta upp frågan om en mer grundläggande revision av dessa regler (jfr 52 kap. 7 § RB och 17 § förvaltningslagen). Den frågan får emellertid anstå till en eventuell senare översyn av FPL.

Jag förordar att 10 § FPL ändras i enlighet med det sagda. Jag återkommer i specialmotiveringen till vissa tillämpningsfrågor.

3 Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1987. Några särskilda övergångsbestämmelser torde inte behövas.

4 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar samt

2. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

5 Specialmotivering

5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

18 §

Paragrafen behandlar ensamdomarbehörigheten i länsrätt. Av skäl som angetts i den allmänna motiveringen har beloppsgränsen i tredje stycket sjätte punkten höjts från 2 500 till 5 000 kr.

5.2 Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

10 §

I paragrafens första stycke, som upptar huvudregeln om förvaltningsdomstolarnas skyldighet att kommunicera ansöknings- och besvärshandlingar m. m. med sökandens motpart, föreslås endast språkliga ändringar.

Andra stycket reglerar när domstolen får avstå från kommunikation. Den nuvarande första punkten har av redaktionella skäl delats upp i två punkter. I den nya första punkten upptas det i den allmänna motiveringen behandlade förslaget att domstolen skall få avstå från kommunikation, om det saknas anledning anta att talan kommer att bifallas.

Den nya regeln innebär att målet kan avgöras direkt, om domstolen vid sin inledande genomgång av målet inte finner någonting som tyder på att talan bör bifallas. Det behöver således inte, som enligt paragrafens nuvarande lydelse, vara *uppenbart* att talan inte kan bifallas. En förutsättning för att målet skall få avgöras direkt är givetvis att det befintliga materialet är tillräckligt för att domstolen skall kunna anses ha fullgjort den utredningsskyldighet som enligt 8 § FPL åvilar domstolen. Är materialet inte tillräckligt med hänsyn till denna regel bör domstolen inhämta sådana kompletteringar som behövs för att klargöra partens ståndpunkt. Domstolen bör också vara oförhindrad att inom ramen för sin processledning upplysa parten om vilken ytterligare utredning som kan behövas. Leder en sådan komplettering till att partens talan framstår som bättre grundad, kan det bli aktuellt att kommunicera med motparten, som genom rättens åtgärder får ett mer fullständigt underlag för sitt eget yttrande. I sammanhanget finns anledning att erinra om att reglerna om besvärstider i 76 § TL innebär att det inte är lämpligt att avgöra mål innan båda parter besvärstid gått till ända. Domstolen bör alltså i de fall besvären inte kommuniceras avvakta med avgörandet till dess länsskattemyndighetens besvärstid löpt ut (jfr beträffande högre rätt 108 § TL).

Som påpekats i den allmänna motiveringen tar den nya regeln framför allt sikte på enklare skattemål. I bl.a. mer komplicerade skattemål torde det – när det gäller förfarandet i länsrätt – i allmänhet vara ändamålsenligt att länsskattemyndigheten redan från början, eller efter en eventuellt erforderlig komplettering från den skattskyldige, bereds tillfälle att yttra sig över en enskild skattskyldigs besvär, trots att domstolen på det befintliga materialet inte finner något skäl till ändring av det överklagade taxeringsbeslutet.

Som ytterligare exempel på fall där kommunikation bör ske kan nämnas den situationen att besvär från en skattskyldig kommer in för sent men på grund av sitt materiella innehåll kan tänkas bli tillstyrkta av länsskattemyndigheten (jfr 76 § TL). Kommunikation bör givetvis också äga rum om det finns anledning att tro att ytterligare material som kan komma fram genom kommunikation med motparten skulle kunna leda till bifall helt eller delvis. Detsamma bör gälla om omständigheterna är sådana att det kan tänkas att länsskattemyndigheten skulle vilja föra talan till förmån för den skattskyldige. I skattemål som gäller värderingsfrågor och där den åberopade bevisningen ger anledning till tvekan om de påstådda omständigheterna föreligger bör kommunikation ske om det finns anledning tro att besvären skulle kunna helt eller delvis bifallas på tillstyrkan av motparten.

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar samt
2. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

7 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1987-03-05

Närvarande: f. d. justitierådet Hult, justitierådet Erik Nyman, regeringsrådet Dahlman.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 1987 har regeringen på hemställan av statsrådet Wickbom beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar samt

2. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Paul Arnell.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 1987

Närvarande: statsrådet Feldt, ordförande, och statsråden Sigurdsen, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson och Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Göransson

Proposition om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291), m. m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande (beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 5 mars 1987) över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
2. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Föredraganden anför att lagrådet har lämnat förslagen utan erinran och hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade förslagen med ett par ändringar av redaktionell natur.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden lagt fram.

SKATTEFÖRENKLINGSKOMMITTÉN 1986-11-26
(SFK)

Statsrådet och chefen för
justitiedepartementet

Skatteförenklingskommittén (SFK) har enligt sina direktiv (1982:24) att göra en översyn av bl. a. reglerna för skatteprocessen. Huvuddelen av detta uppdrag återstår även om vi i betänkandet Förenklad taxering (SOU 1985:42) föreslagit att principbeslut fattas om att gå över från nuvarande beloppsprocess till sakprocess. I prop. 1986/87:47, som nu ligger på riksdagens bord, föreslås riksdagen fatta detta principbeslut.

Vårt arbete med att utforma de nya processreglerna beräknas pågå ytterligare något eller några år. Reformen kan träda i kraft tidigast i början av 1990-talet. Det är emellertid från olika synpunkter angeläget att påskynas den avarbetning som pågår av balanserna i länsrätter. Vi har därför undersökt möjligheterna att nu vidta åtgärder i detta syfte.

En åtgärd som skulle kunna få viss effekt är att höja beloppsgränsen i 18 § tredje stycket 6 lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Den nuvarande beloppsgränsen på 2 500 kr fastställdes 1982.

Förutom en anpassning till den penningvärdeförsämring som skett menar vi att det är motiverat med en viss reell utvidgning av ensamdomarbörigheten. Vi föreslår därför att beloppsgränsen höjs till 5 000 kr.

Gösta Ekman

/Karin Almgren

KAMMARRÄTTEN I STOCKHOLM 1986-06-18
LÄNSRÄTTEN I STOCKHOLMS LÄN 1986-06-19

Justitiedepartementet

Framställning om ändring av 10 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Enligt 10 § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) – FPL – skall ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, genom vilken mål anhängiggörs, och det som hör till den tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd sätts i fråga. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

I lagrummets andra stycke p. 1 anges att underrättelse inte behöver ske, om det är uppenbart att talan ej kan bifallas eller att underrättelse är onödig. Enligt p. 2 i samma stycke behöver underrättelse inte heller äga rum, om det kan befaras att den avsevärt skulle försvåra genomförandet av beslut i målet.

Bestämmelsen i 10 § FPL bör ses i sammanhang med föreskriften i 8 § samma lag att rätten skall tillse att målet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver, att rätten vid behov anvisar hur utredningen bör kompletteras och att överflödigt utredning får avvisas.

I förarbetena sägs (prop. 1971:30 s 546) att undantagsregeln i 10 § första stycket p. 1 FPL om att kommunikation inte erfordras, om det är uppenbart att talan inte kan bifallas, i praktiken har samma innebörd som motsvarande regel i 52 kap. 7 § rättegångsbalken (RB) om kommunikation av besvär i hovrätt. I första stycket av det sist nämnda lagrummet anges att, om motparten anses böra bli hörd över besvären, besvärslagan och det som hör till den skall delges med motparten och föreläggande meddelas honom att komma in med en skriftlig förklaring. Enligt andra stycket får ändring inte göras i underinstansens beslut såvitt gäller motpartens rätt, utan att han har fått tillfälle att förklara sig. Innebörden av den senare bestämmelsen är att det är nödvändigt att höra motparten bara om hovrätten avser att ändra underrättens avgörande till hans nackdel.

Föreskrifterna i FPL om kommunikation är ett utflöde av den övergripande rättsgrundsatsen att ingen skall dömas ohörd. Som har framgått medger 10 § andra stycket p. 1 samma lag undantag från kommunikationsskyldigheten i två fall, nämligen

- om det är uppenbart att talan ej kan bifallas och
- om det är uppenbart att underrättelse är onödig.

Det senare av de båda fallen torde i praktiken komma till användning praktiskt taget uteslutande i länsrätt och inte särskilt ofta där heller. Det rör sig om mera uppenbara bifallssituationer, där talan förs av en enskild och kommunikation med det allmännas företrädare framstår som en onödig formalitet. Ett exempel är om taxeringsnämnden har försummat att göra schablonavdrag eller om en skattskyldig i länsrätten givit in ett kvitto eller dylikt som vederbörande inte presterat i taxeringsnämnden och som uppenbarligen skulle ha lett till en annan taxering. Bestämmelsen bör alltså

ses som en säkerhetsventil mot överflödiga kommunikationsåtgärder. Denna framställning tar inte sikte på denna föreskrift.

När det gäller det första fallet – ”om det är uppenbart att talan ej kan bifallas” – synes tillämpningen brista i likformighet förvaltningsdomstolarna emellan. Skälet torde vara en bristande överensstämmelse mellan lagtexten och motivuttalandena, där motivuttalandena synes anvisa möjligheter till en större återhållsamhet i fråga om kommunikation än som naturligen faller in under lagtexten.

Anledning föreligger därför att se över den aktuella texten.

En utgångspunkt bör härvid vara att en mera omfattande kommunikationsskyldighet inte föreskrivs än som är sakligt påkallad. Vidare bör gälla att underrättelse i allmänhet inte skall behöva ske till part som inte själv har anfört besvär, om ändring inte görs i det överklagade beslutet till partens nackdel.

Åtskilliga skäl kan åberopas mot en överflödig kommunikation.

Motparten – vare sig han är en enskild eller en myndighet – drabbas i onödan av tidsutdräkt, arbete och kostnader. Detta gäller även klaganden, om han anser sig böra i sin tur bemöta motpartens genmäle.

Även för domstolen uppstår i onödan tidsutdräkt, arbete och kostnader.

I sammanhanget förtjänar särskilt framhållas hur överflödig kommunikation bidrar till långa handläggningstider i framför allt skattemål och hindrar det allmännas företrädare, taxeringsintendenterna, att inrikta sig på mera angelägna ärenden. Detta har bl. a. belysts i riksrevisionsverkets rapport Långa handläggningstider (1984:695 s 21).

En kortfattad redogörelse för ett rutinmässigt skatteärende i länsrätt belyser hur många arbetsmoment som ingår och som kan sparas om man avstår från en onödig remiss.

För varje mål som kommuniceras skrivs ett foljebrev ut.

Remissen dagbokförs och distribueras till besvärsheten, där den registreras. En taxeringsintendent går igenom handlingarna i målet och skriver ett koncept till yttrande. Konceptet skrivs ut, granskas och kanske också rättas före underskrift. Yttrandet registreras hos besvärsheten och ärendet avregistreras där. Efter befordran till domstolen registreras yttrandet i denna och kommuniceras eventuellt med den skattskyldige. Eventuellt föranleder detta ytterligare en skrivelse från den skattskyldige och den skrivelsen kan i så fall komma att bli föremål för samma procedur.

Även om kommunikation inte görs obligatorisk annat än i ändringssituationer finns anledning anta att domstolarna beslutar om remiss i de fall då detta är påkallat. Risk torde för övrigt föreligga att kommunikation även efter en ändring av 10 § FPL snarare kommer att ske för ofta än för sällan.

Som exempel på fall där kommunikation bör ske även om detta inte är obligatoriskt kan nämnas den situationen att besvär från en skattskyldig kommer in för sent men på grund av sitt materiella innehåll kan tänkas bli tillstyrkt av taxeringsintendenten. Det synes dock knappast nödvändigt att, av hänsyn till intendents möjligheter att besvara sig till den skattskyldiges förmån eller att biträda dennes talan respektive till eventuell förekomst av extraordinär besvärsheten, ”rutinmässigt” kommunicera besvär i skattemål. Den ringa frekvensen av sådana fall i praktiken bör

Ett annat fall där kommunikation bör äga rum är om besvären inte kan bifallas på befintligt material men det finns anledning tro att ytterligare material, som kan framkomma genom skriftväxlingen, skulle kunna leda till bifall helt eller delvis. En variant på detta är att omständigheterna i målet är sådana att det kan tänkas att taxeringsintendenten skulle vilja föra talan till förmån för den skattskyldige.¹⁾

En tredje situation är om besvären, när det gäller en värderingsfråga, skulle kunna helt eller delvis bifallas på tillstyrkan av motparten.

Gemensamt för dessa och liknande fall synes vara att redan föreskriften i 8 § FPL att rätten skall tillse att målet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver hindrar att målet avgörs i befintligt skick.

Sammanfattningsvis talar starka praktiska skäl för att 10 § FPL ges en lydelse som är ägnad att inom hela förvaltningsdomstolsorganisationen leda till den rättstillämpning som avsågs vid lagens tillkomst och som överensstämmer med motsvarande bestämmelse i RB för besvärsmål.

Mot en sådan lösning kan i och för sig invändas att kommunikationsskyldigheten enligt RB är mera omfattande i tvistemål och brottmål. FPL bygger emellertid, till skillnad mot den starkt koncentrerade och muntliga processen i tvistemålen och brottmålen (men i likhet med processen i besvärsmålen i de allmänna domstolarna), på en skriftlig handläggning. Betänkligheter synes därför inte heller föreligga från rättssäkerhetssynpunkt eller annars ur principiella aspekter. I stället skulle rättssäkerheten främjas om målen handläggs med mindre tidsutdräkt. Det är nämligen ett viktigt moment i denna säkerhet att parterna inte skall behöva vänta alltför länge på avgörandet, något som tyvärr nu är alltför vanligt, särskilt i skattemålen.

Kammarrätten och länsrätten hemställer att ändring sker av det aktuella lagrummet i enlighet med vad som framgår av bilagda förslag till lagtext.

Anmärkas kan att i kammarrätt prövningen huruvida kommunikation skall ske eller ej primärt faller på referenten, se 18 § förordningen (1979:571) med kammarrättsinstruktion.

Detta ärende har avgjorts i respektive domstols kollegium. Härvid har deltagit, i kammarrätten kammarrättspresidenten Henry Montgomery, kammarrättslagmännen Anitha Bondestam och Björn Rydholm, kammarrättsrådet Curt Berglund, avdelningsdirektören Birgitta Edling och assistenten Ann-Marie Lagerstam med Henry Montgomery som föredragande samt i länsrätten lagmannen Åke Lundborg, chefsrådmännen Cecilia Mandal-Ericsson, Lennart Engström, Siw Bergman och Johan Annell, rådmannen Bo Konradsson och förste byråsekreteraren Lilian Skoglund, de två sistnämnda personalföreträdare, med Åke Lundborg som föredragande.

Henry Montgomery
(president)

Åke Lundborg
(lagman)

¹ Jfr Wennergren, Förvaltningsprocess, 2 u s. 146.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Förslag till ny lydelse av 10 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, varigenom mål anhängiggöres, och det som hör till den skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd ifrågasättes. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kommer att avgöras.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om det är uppenbart att talan ej kan bifallas eller att underrättelse är onödig eller

2. om det kan befaras att underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om anledning saknas att ändra det överklagade beslutet till nackdel för den som skulle avses med underrättelsen

2. om underrättelse annars är uppenbart onödig eller

3. om det kan befaras att underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

Förteckning över remissinstanser

Skatteförenklingskommitténs framställning

Yttranden har avgetts av justitiekanslern, domstolsverket, riksskatteverket, kammarrätten i Stockholm, kammarrätten i Jönköping, länsrätten i Stockholms län, länsrätten i Uppsala län, länsrätten i Södermanlands län, länsrätten i Göteborgs och Bohus län, länsrätten i Kopparbergs län, riksdagens ombudsmän, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges skattechefer, centralorganisationen SACO/SR och landsorganisationen i Sverige (LO).

Framställningen från kammarrätten i Stockholm och länsrätten i Stockholms län

Yttranden har avgetts av regeringsrätten, justitiekanslern, domstolsverket, riksskatteverket, statskontoret, riksrevisionsverket, kammarrätten i Göteborg, kammarrätten i Sundsvall, kammarrätten i Jönköping, länsrätten i Malmöhus län, länsrätten i Göteborgs och Bohus län, länsrätten i Västerbottens län, länsrätten i Östergötlands län, länsstyrelsen i Stockholms län, länsstyrelsen i Östergötlands län, länsstyrelsen i Malmöhus län, riksdagens ombudsmän, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges skattechefer, centralorganisationen SACO/SR, tjänstemännens centralorganisation (TCO) och landsorganisationen i Sverige (LO).

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Häri genom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,
2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt samt vid sådant förhör i ärende enligt utlänningslagen (1980:376) som begärts med stöd av 57 § samma lag,
3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende,
4. vid beslut om återkallelse tills vidare av ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort eller om vägran tills vidare att godkänna ett utländskt körkort, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,
5. vid beslut enligt luftfartslagen (1957:297) om försättande ur kraft av ett certifikat, elevtillstånd eller behörighetsbevis, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,
6. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttent rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande av

1. mål om utdömande av vite,
2. mål enligt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623),
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och 8 § lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. mål enligt uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna med undantag av mål om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt och mål enligt lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 20 kap. 15 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152),
6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 2 500 kr.,
6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 5 000 kr.,

¹ Senaste lydelse 1986:169.

7. mål enligt skatte- och taxeringsförfattningarna i vilket beslutet överensstämmer med parternas samstämmiga mening,

8. mål om rättshjälp genom offentligt biträde i ett ärende hos en annan myndighet,

9. mål enligt körkortslagen (1977:477), om beslutet innebär att något körkortsingripande inte skall ske eller att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort skall återkallas eller att ett utländskt körkort inte skall godkännas,

10. mål enligt luftfartslagen, om beslutet innebär att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett certifikat, elevtillstånd eller behörighetsbevis skall återkallas,

11. mål i vilket saken är uppenbar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 10 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 §

Ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, varigenom mål *anhängiggöres*, och det som hör till den skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd *ifrågasättes*. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om det är uppenbart att talan ej kan bifallas eller att underrättelse är onödig eller

2. om det kan befaras att underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

Ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, varigenom mål *anhängiggörs*, och det som hör till den skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd *ifrågasätts*. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om det inte finns anledning anta att talan kommer att bifallas,

2. om underrättelse annars är uppenbart onödig eller

3. om det kan befaras att en underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Innehåll

Prop. 1986/87:113

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 1987	5
1 Inledning	5
2 Allmän motivering	6
2.1 Ensamdomarbehörigheten vid länsrätt	6
2.2 Kommunikation av besvärslagor m. m.	7
3 Ikraftträdande	11
4 Upprättade lagförslag	11
5 Specialmotivering	11
6 Hemställan	13
7 Beslut	13
Lagrådets yttrande	14
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 1987 ...	15
Bilagor	
Bilaga 1 Framställning från skatteförenklingskommittén	16
Bilaga 2 Framställning från kammarrätten i Stockholm och länsrät- ten i Stockholms län	17
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser	21
Bilaga 4 Till lagrådet remitterade lagförslag	22

